

ዳኞች፣ ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፣ የፌዴራል ዐቃቤ ሕግ ዐቃቤ ሕግ ወርቅነህ ዘነበ ቀረበ

ተጠሪ፣ አቶ ሚፍታህ ኑረዲን ጠበቃ ግርማ ደጅኔ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት ነው። በሥር ፍርድ ቤት አመልካች በተጠሪና በዚህ ክርክር ተካፋይ ባልሆኑ ሌሎች ሁለት ሰዎች ላይ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ህግ አንቀጽ 32/1/ሀ እና አንቀጽ 346 የተመለከተውን በመተላለፍ በተጠሪ በተመዘገበ የንግድ ድርጅት /ሱቅ/ ውስጥ ተጠሪ ፈቃድ ሳይኖረው የውጭ አገር ገንዘብ በመመንዘርና የዘጠኝ የውጭ ሀገር ገንዘብ አከማቸቶ የተገኘ ሲሆን ሌሎች ተከሳሾች የወንጀሉ ሥራ ተካፋይ በመሆናቸው የውጭ አገር ገንዘብ በህገወጥ መንገድ የመመንዘር ወንጀል ፈፀመዋል በማለት ክስ አቅርቧል። አመልካች ካቀረበው የወንጀል ክስ ጋር በተጠሪ ሱቅ ውስጥ

1. የኢትዮጵያ ብር 1,275,159 /አንድ ሚሊዩን ሁለት መቶ ሰባ አምስት ሺህ ብር አንድ መቶ ሃምሳ ዘጠኝ ብር/
2. የአሜሪካን ዶላር 6,042 /ስድስት ሺህ አርባ ሁለት የአሜሪካን ዶላር/
3. የአውሮፖ ህብረት ዩሮ 920 /ዘጠኝ መቶ ሃያ ዩሮ/
4. የአንግሊዝ ፖውንድ 40 /አርባ የአንግሊዝ ፖውንድ/
5. የአረብ ኢምሬት 205 /ሁለት መቶ አምስት AED/
6. የሳውዲ አረቢያ ሪያል 2,261 /ሁለት ሺህ ሁለት መቶ ስልሳ አንድ ሪያል/
7. የስዊዘ / CHF/ 1400 /አንድ ሺህ አራት መቶ የስዊዘ CHF/
8. የኳታር ገንዘብ 7.00 /ሰባት የኳታር ገንዘብ/
9. የካናዳ ዶላር 2.00 /ሁለት የካናዳ ዶላር በኢግዚቢትነት የተያዘ መሆኑን ከአቀረበው የወንጀል ክስ ጋር በመዘርዘር አቅርቧል። ተጠሪ ወንጀሉን አልፈፀምኩም ጥፋተኛ አይደለሁም ብለው

ተከራክረዋል። የሥር ፍርድ ቤት የአመልካችን ማስረጃ ከሰማ በኋላ ተጠሪ የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ ትዕዛዝ ሰጥቶ የተጠሪን የመከላከያ ማስረጃ ሰምቷል የሥር ፍርድ ቤት የግራቀኙን ማስረጃ ከሰማ በኋላ ተጠሪ በወንጀል ህግ አንቀጽ 32/1/ሀ እና አንቀጽ 346 የተመለከተውን በመተላለፍ በህገወጥ መንገድ የውጭ አገር ገንዘብ የመገደድ ወንጀል ፈፅሟል በማለት የጥፋተኝነት ውሳኔ ሰጥቷል።

የሥር ፍርድ ቤት የጥፋተኝነት ውሳኔ ከሰጠ በኋላ አመልካችና ተጠሪ የቅጣት ውሳኔ አስተያየት እንዲሰጡ ትዕዛዝ ሰጥቷል። አመልካች ፍርድ ቤቱ ተጠሪን ሊያርምና ሊያስተምር የሚችል የቅጣት ውሳኔ እንዲሰጥለትና በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተገኙት የውጭ አገር ገንዘቦች ውርስ ሆነው ለመንግስት ገቢ እንዲሆኑ የፍ/ቤቱ ትዕዛዝ እንዲሰጥለት የቅጣት አስተያየት አቅርቧል። ተጠሪም 4 ገጽ የቅጣት አስተያየት በዕቅድ አቅርቧል። የሥር ፍርድ ቤት የግራቀኙን የቅጣት አስተያየት ከመረመረ በኋላ ተጠሪ በሁለት ዓመት ዕኩ እስራትና በብር 30,000 /ሰላሳ ሺህ ብር/ እንዲቀጣ ወስኖ የዕኩ እስራት ቅጣቱን በሁለት ዓመት የሙከራ ጊዜ እንዲገደብ ትዕዛዝ ሰጥቷል። ከዚህ በተጨማሪ የሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዙት የውጭ አገር ገንዘቦች በመንግስት እንዲወረሱ ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካች የሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወርስ ትዕዛዝ ሳይሰጥ ማለፉ የወንጀል ህጉን አንቀጽ 346 እና አንቀጽ 48 የሚጥስ ነው ስለዚህ የሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ ትዕዛዝ ሳይሰጥ በዝምታ ማለፉ ተገቢ ባለመሆኑ በይግባኝ ታይቶ ይታረምልኝ በማለት የይግባኝ ቅሬታ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት አቅርቧል። የከፍተኛው ፍርድ ቤት የግራቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን የቅጣት ውሳኔና ትዕዛዝ አፅንቶታል።

አመልካች ሀምሌ 11 ቀን 2001 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ በይግባኝ ያነሳቸውን የቅሬታ ነጥቦች በማንሣት ተከራክሯል። አመልካች ተጠሪ በህገወጥ መንገድ የውጭ አገር ገንዘብ የመመንዘር ወንጀል የፈፀመ መሆኑ ተረጋግጦ ጥፋተኛ ተብሏል። ስለዚህ የወንጀሉ ድርጊት የሥራ ፍሬ የሆነውና በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረሱ ትዕዛዝ ሳይሰጥ የሥር ፍርድ ቤት በዝምታ ማለፉና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሥር ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ ማፅናቱ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልን በማለት አመልክቷል። ተጠሪ በበኩሉ ሚያዚያ 19 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ መልስ አመልካች በሥር ፍርድ ቤት ባደረገው ክርክር ከተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ብር እንዲወረስ ትዕዛዝ ይሰጥልኝ በማለት አላመለከተም። በተቃራኒው አመልካች እንዲወረስ ትዕዛዝ እንዲሰጥለት የሚፈልገው የውጭ አገር ገንዘቦችን ብቻ መሆኑንና በተጠሪ ሱቅ የተያዘውን ገንዘብ እንደማይጨምር በግልፅ አስተያየት ሰጥቷል። ስለዚህ በሰር ያልተከራከረበትን ፍርድ ቤቱ አለፈብኝ በማለት ያቀረበው የሰበር አቤቱታ የህግ መሠረት የለውም በማለት መልስ ሰጥቷል። አመልካች ሚያዚያ 20 ቀን 2002 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ ሰጥቷል።

ግራቀኙ በዕቅድ ካደረጉት ክርክር በተጨማሪ ችሎቱ ሀምሌ 15 ቀን 2002 ዓ.ም የግራቀኙን ክርክር ሰምቷል። አመልካች በሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ የተገኘው የኢትዮጵያ ብር እንዲወረስ አስተያየት መስጠቱን በማንሣት የተከራከረ ሲሆን ተጠሪ በበኩላቸው አመልካች የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወርስ በሥር ፍርድ ቤት አልተከራከረም። አመልካች የመወረስ ትዕዛዝ የኢትዮጵያን ብር እንዲጨምር እንደማይፈልግ በመግለፅ ነው አስተያየት የሰጠው የሚል ክርክር አቅርቦዋል። ግራቀኙ አመልካች በሥር ፍርድ ቤት በሰጠው የቅጣት አስተያየት በተለይም በተጠሪ

ሱቅ ውስጥ ስለተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ አመልካች ባቀረበው ክርክር ይዘት ላይ ሰፊ ልዩነት ያላቸው በመሆኑ ለትክክለኛ ፍትህ አሰጣጥ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የልደታ ምድብ ሶስተኛ የወንጀል ችሎት የአመልካችንን የተጠሪን ክርክር ከመቅረብ ድምፅ ያቀረቡትን ካሴት እንዲልክ ችሎቱ ትዕዛዝ ሰጥቷል። የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካችና ተጠሪ በመዝገብ ቁጥር 124880 ያደረጉት ክርክር የተቀረበን ካሴት በፖስታ በማሸግ ህዳር 8 ቀን 2003 በተፃፈ መሸኛ ልኳል። ይህ የሰበር ችሎትም አመልካችና ተጠሪ ያቀረቡትን የቅጣት አስተያየትና ክርክር የተቀረበትን ካሴት ግንቦት 3 ቀን 2003 ዓ.ም በቴፕ ሪከርደር ሰምቷል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ብር እንዲወረስ ትዕዛዝ ሳይሰጡ ማለፉ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ጭብጥ እልባት ማግኘት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ይህንን ጭብጥ ለመወሰን አመልካች የተጠሪ ሱቅ ውስጥ ስለተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ ለፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ያቀረበውን አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ ትክክለኛ ይዘት መመርመር አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል።

አመልካች ለይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትና ለሰበር ችሎት የሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተገኘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ ትዕዛዝ ሳይሰጥ በዝምታ ማለፉ የወንጀል ህግ አንቀጽ 346 እና የወንጀል ህግ አንቀጽ 98ን የሚጥስ መሆኑን በመጥቀስ በሰፊው የሚያቀርበውን ክርክር በሥር ፍርድ ቤት ባቀረበው የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ በማንገሳት እንዳልተከራከረ በመቅረብ ድምፅ ከተቀዳው የአመልካች የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ ለመገንዘብ ችለናል። የሥር ፍርድ ቤት ተጠሪ ላይ የጥፋተኝነት ውሳኔ ከሰጠ በኋላ አመልካች የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳቡን እንዲያቀርብ እድል ሲሰጠው ፍርድ ቤቱ ተጠሪን ሊያርምና ሊያስተምር የሚችል የቅጣት ውሳኔ እንዲሰጥለት የጠየቁ መሆኑንና በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተገኙ የውጭ ገንዘቦች እንዲወረሱ ውሳኔ እንዲሰጥለት የጠየቁ መሆኑን በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ ያቀረበው የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ እንደሌለ ተገንዘበናል። በተቃራኒው አመልካችን በመወከል ለችሎቱ የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ ያቀረቡት ዐቃቤ ሕግ በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዙት የውጭ ገንዘቦች እንዲወረሱ ያቀረቡት የውሳኔ ሃሳብ እንደተጠበቀ ሆኖ የመወረስ ትዕዛዙ በተጠሪ ሱቅ የተያዘውን የኢትዮጵያ ገንዘብን የማይጨምር መሆን እንዳለበት በግልፅ አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ ያቀረበ መሆኑን ችሎቱ በትዕዛዝ አስቀርቦ ከሰማውና በመቅረብ ድምፅ የተቀረበው የቅጣት አስተያየትና ይህንን አስተያየት በፅሁፍ በመገልበጥ በሥር ፍርድ ቤት መዝገብ ጋር ከተያዘው ሰነድ ተገንዘበናል።

አመልካች በወንጀል ክስ በኤግዚቢ.ትነት ዘርዘር ያቀረበውና ከተጠሪ የንግድ ሱቅ ውስጥ የተገኘው 1,275,159 /አንድ ሚሊዩን ሁለት መቶ ሰባ አምስት ሺህ አንድ መቶ ሃምሳ ዘጠኝ ብር/ ተጠሪ ጥፋተኛ ከተባለበት የወንጀል ድርጊት ጋር ግንኙነት አለው የሚልበትን ምክንያት በመግለፅ ይህ የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ የውሳኔ ሃሳብና ክርክር በሥር ፍርድ ቤት አላቀረበም። አመልካች ፍርድ ቤቱ የሚሰጠው የመውረስ ትዕዛዝ በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘውን የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲጨምር ክርክር የማያቀርብ መሆኑን የውሳኔ ሃሳቡን በግልፅ አስመዝግቧል አመልካች የተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዙት የውጭ ገንዘቦች እንዲወረሱና የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዳይወረስ በግልፅ የቅጣት አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ ከቀረበ በኋላ የሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ ውሳኔ ሳይሰጥ አልፎብኛል በማለት ለይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትና

ለሰበር ችሎት ያቀረበው ክርክር ምንም አይነት የህግ መሠረት የሌለውና በሙግት ሂደት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ አሰጣጥ ሂደት ፍርድ ቤቶች ጉዳዩን ነፃና ገለልተኛ ሆነው የመምራት የመመርመርና የመመዘንና ውሣኔ የመስጠት ህገመንግስታዊ ሃላፊነት ያለባቸው መሆኑን ከግንዛቤ ውስጥ ያስገባ ክርክር ባለመሆኑ አልተቀበልነውም።

የአገሪቱን ህዝብና የፌዴራሉን መንግስት በመወከል በጉዳዩ ተከራካሪ ሆኖ የቀረበው አመልካች በክስ መከፈትና በመሰማት ሂደት ያለበት ግዴታና ሃላፊነት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 136 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገ ሲሆን ፍርድ ቤቱ የጥፋተኝነት ውሣኔ ከመስጠቱ በፊት ሊፈፀመው ስለሚገባው ተግባር በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 148 ንዑስ አንቀጽ 1 ተደንግጓል። በተመሳሳይ ሁኔታ ፍርድ ቤቱ የጥፋተኝነት ውሣኔ ከሰጠ በኋላ አመልካች ፍርድ ቤቱ ቅጣት ከመወሰኑ በፊት ሊመረምራቸው አስፈላጊም ከሆነ በማስረጃ አረጋግጦ ውሣኔ ሊሰጥባቸው የሚገቡ ነጥቦችና ክርክሩን ሊያስረዱለት የሚችሉ ማስረጃዎችን በመዘርዘር የቅጣት አስተያየትና የውሣኔ ሃሳብ የማቅረብ ሃላፊነት እንዳለበት በወንጀል ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 3 ተደንግጓል።

የሥር ፍርድ ቤት አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ያቀረበውን የቅጣት አስተያየትና የውሣኔ ሃሳብ ከተቀበለና ተጠሪም የአመልካችን የቅጣት አስተያየት የውሣኔ ሃሳብ መሠረት በማድረግ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 4 ያቀረበውን ክርክር ከተቀበለ በኋላ ጉዳዩን ነፃና ገለልተኛ ሆኖ በመመዘን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 5 መሠረት ውሣኔ ሰጥቷል። በመሆኑም አመልካች በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ግልፅ ክርክርና የውሣኔ ሃሳብ ያላቀረበበትን በተቃራኒው በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዘው የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ ክርክር የማያቀርብ መሆኑን በግልፅ አስተያየቱን ያስመዘገበበትን ጉዳይ የኢትዮጵያ ገንዘብ እንዲወረስ የሥር ፍርድ ቤት ትዕዛዝ በዝምታ አልፎብኛል በማለት ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ ከላይ የተደነገጉትን የህግ ድንጋጌዎች መሠረት ያላደረገና አመልካች ለሥር ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ ስለተገኘው የኢትዮጵያ ገንዘብ ያቀረበውን የውሣኔ ሃሳብ ትክክለኛ ይዘት የማያንፀባርቅ ሆኖ አግኝተነዋል። በመሆኑም የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በተጠሪ ሱቅ ውስጥ የተያዙት የውጭ አገር ገንዘቦች ብቻ እንዲወረሱ የሰጠው ውሣኔ በወንጀለኛ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 149 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት አመልካች ያቀረበውን የቅጣት አስተያየትና የውሣኔ ሃሳብ መሠረት ያደረገና ምንም አይነት የህግ ስህተት ያልተፈፀመበት ነው። ስለሆነም ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ ማፅናቱ መሠረታዊ የህግ ስህተት የሌለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

- 1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ውሣኔ ፀንቷል።
- 2. በዚህ ፍርድ ቤት ሀምሌ 24 ቀን 2001 ዓ.ም የተሰጠው የዕገድ ትዕዛዝ ተነስቷል ይፃፍ።
- 3. ከበታች ፍርድ ቤቶች የመጡትን መዝገቦችና ከሥር ፍርድ ቤት የመጣው ካሌት ይመለስ።
- 4. መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ም.አ